

Software License Agreement

تهیه کننده: علیرضا خشکبارفروشها

اجازه نامه توافق نرم افزاري

چکیده

در این مقاله سعی می‌کنیم تا به اجازه نامه توافق نرم افزاري به عنوان یکی از موارد مهم در حوزه حقوق نرم افزار بپردازیم. در این مقاله بعضی جنبه های مهم و کلیدی این اجازه نامه همچون جایگاه آن در میان سایر حقوق، نحوه تنظیم و شرایط آن را به گونه ای موجز مورد دقت قرار می‌دهیم.

کلمات کلیدی

اجازه نامه، اجازه نامه توافق نرم افزاري، اجازه نامه توافق کاربر نهایی، فرد دارنده اجازه نامه

1- مقدمه

اساسا اجازه نامه ها⁴ خصوصا آن دسته از قوانین مربوط به مالکیت معنوی، فلسفه وجودیشان وضع قوانینی است که با حمایت از پدیدآورندگان آثار، اختراعات و محصولات، آن ها را تشویق به ارائه و افشا داراي هاي عقلايي خود کنند.

در حوزه نرم افزار این مسئله معنای چندانی ندارد چرا که نرم افزار ها به آسانی در ابعاد وسیع تکثیر می‌شوند. بنابراین فروشندگان نیاز به روشی داشتند تا به کاربرانشان اجازه استفاده از محصولات نرم افزاري در کنار پاره ای محدودیت ها را بدهند. لذا به اجازه نامه نرم افزاري روي آوردند.

اجازه نامه نرم افزاري، نوعا سند پیچیده ای است که شرایط نحوه استفاده از نرم افزار را به دارنده این اجازه نامه معرفی کرده و محدودیت ها را مشخص می‌کند. به عنوان مثال يك اجازه نامه نرم افزاري ممکن است اجازه استفاده يك تعداد مشخصي کاربر را به صورت همزمان تعیین کند.

فروشندگان نرم افزار معمولا اجازه نامه هاي را پیشنهاد می‌کنند که يك جنبه (بدون اعطاي فرصت مذاکره بر روي شرایط به فرد دارنده اجازه نامه) است و یا حتی به عنوان بخشی از اجازه نامه توافق نرم افزار طرف دیگری می‌باشد.

هر توسعه ای در پس خود نگرانی هایی را به همراه می‌آورد. این نگرانی ها جنبه های گوناگونی، از تاثیر آن بر جوامع و پیامد هایش تا حفظ حقوق توسعه دهندگان و مصرف کنندگان را شامل می‌شود.

حقوق مالکیت معنوی¹ یکی از ابزار هایی بود که برای رفع پاره ای از این نگرانی ها مطرح شد. این حقوق دامنه گسترده ای همچون کپی رایت، قانون ثبت اختراع و قوانین علائم تجاري را در برمی‌گیرد. در این میان اجازنامه هاي نرم افزاري² نیز با هدف حمایت از حقوق طرفین- مشتري و توسعه دهنده- معرفی گردید که یکسری شرایط، آن را از حقوق مالکیت معنوی و شاخه های آن مجزا می‌کند.

در این مقاله ابتدا به معرفی اجازه نامه نرم افزاري می‌پردازیم سپس به یکی از موارد مهم آن یعنی اجازه نامه توافق نرم افزاري³ پرداخته و به تفصیل مورد بررسی قرار می‌دهیم.

2- اجازه نامه نرم افزاري

اجازه نامه نرم افزاري در واقع ابزاری است که به موجب آن اجازه استفاده از نرم افزار رایانه ای مطابق یکسری شرایط فراهم می‌شود.

هدف اصلی این اجازه نامه فراهم کردن امکان انجام اعمالی است که به وسیله قوانین مالکیت معنوی شامل کپی رایت، قانون ثبت اختراع و قوانین علائم تجاري محدود شده اند.

3- اجازه نامه توافق نرم افزار

عملا تمام نرم افزار دارای حقوق انحصاری تحت نوعی از اجازه نامه توافق نرم افزار فروخته می شود و این مسئله در مورد نرم افزار های رایگان و نرم افزارهای منبع آزاد⁵ صادق است و آنها نیز معمولا تحت شرایط اجازه نامه های توافق نرم افزار توزیع می شوند. عدول از این شرایط فرد خاطی را به جریمه های عنوان شده در اجازه نامه نرم افزار محکوم می کند.

یک اجازه نامه توافق نرم افزار قرار دادی است بین توسعه دهنده و کاربر نرم افزار رایانه ای که به موجب آن اجازه نامه استفاده از نرم افزار به کاربر براساس شرایطی اعطا می شود. یک کاربر میتواند هر موجودیت قانونی یا یک کاربر نهایی⁶ باشد که در این حالت اخیر اجازه نامه توافق نرم افزار، اجازه نامه توافق کاربر نهایی⁷ نامیده می شود.

اگر اجازه نامه توافق نرم افزار بین مالک نرم افزار و یک سازمان دولتی یا تجاری در حال شکل گیری باید به آن به عنوان یک نوع خاص از قرارداد توجه کرد. بدین معنی که بسیاری از شرایط خاص بنابر ماهیت اجازه نامه باید مورد توافق قرار گیرد. اغلب اجازه نامه های توافق کاربر نهایی بصورت الکترونیکی در حین رویه نصب ارائه می شود. کاربر می تواند این شرایط را خوانده، قبول یا رد کند. در واقع نصب نرم افزار در گرو قبول این اجازه نامه و موافقت برای پذیرش شرایطش است. اما کاربران اغلب بدون خواندن اجازه نامه گزینه قبول را انتخاب می کنند و بسیاری از کاربران تصور می کنند که تمامی این اجازه نامه ها از بند های یکسانی تشکیل یافته اند و شرایط یکسانی را تعیین می کنند و این در حالی است که هر شرکت نرم افزاری با توجه به نوع محصول و ماهیت آن شرایطی خاص را بر این اجازه نامه می افزاید.

قابلیت به اجرا در آوردن اجازه نامه توافق نرم افزار کاربر نهایی به عوامل مختلفی وابسته است. یکی از آن ها دادگاهی است که تخلف در آن

جا رسیدگی می شود. البته بسیاری از دادگاهها اگرچه صحت این نوع اجازه نامه را تعیین کرده اند اما آن را فاقد ارزش قانونی دانسته و به آن به عنوان یک قرار داد غیرعادلانه و غیر قابل قبول قلمداد کرده اند. در واقع آنها بدلیل یک جانبه بودن و غیر قابل مذاکره بودن شرایط قرارداد این اشکال را به آن وارد کرده اند.

4- بندهای اجازه نامه توافق نرم افزار

در یک اجازه نامه توافق نرم افزار موارد متعددی مطرح می شود که هر شرکت نرم افزاری با توجه به نوع محصول شرایطی خاص را بر این اجازه نامه می افزاید. اما بعضی از بندهای مهم تر و رایج تر بدین ترتیب است.

- **اجازه نامه:** توسعه دهنده به موجب این بند اعلام می کند که این سند اجازه نامه ای محدود، دائمی یا غیر انحصاری برای استفاده از نرم افزار را اعطا می کند.
- **حدودیت ها⁸:** بنابر این بند اگر فرد دارنده اجازه نامه نسخه پشتیبانی از نرم افزار تهیه کرده است حق تغییر، تکثیر، انتقال یا توزیع آن نرم افزار یا حقوق آن را به فرد دیگر بدون رضایت توسعه دهنده ندارد.
- **مبلغ⁹:** در این بند مبلغی که باید پرداخت شود و شرایط آن عنوان میشود.
- **تضمین و تعهدات¹⁰:** با توجه به این بند توسعه دهنده اعلام می کند که مالک این نرم افزار بوده و تعهداتی را قبول می کند. به عنوان مثال در اجازه نامه توافق نرم افزار SYMANTEC شرکت اعلام میکند که اگر در طی 60 روز از زمان تحویل نرم افزار به هر دلیل خریدار از محصول رضایت نداشت می تواند آن را استرداد دهد و پول آن البته با کسر مالیات و مبالغ مربوط به حمل و نقل به وی باز گردانده می شود.

• نگهداری نرم افزار¹¹:

نتیجه

در این مقاله سعی شد تا مروری اجمالی بر اجازه نامه های نرم افزارهای خصوصاً اجازه نامه توافق نرم افزارهای ارائه شود. بندهای مهم این اجازه نامه را معرفی کردیم و به توضیح آن ها پرداختیم. البته مقایسه این اجازه نامه با نمونه ای مشابه اش نیز کاری شایسته است که میتواند موضوع تحقیقی دیگر در حوزه اجازه نامه های نرم افزار باشد.

نگهداری استاندارد: توسعه دهنده متعهد می شود که در دوره ضمانت نرم افزار هر نسخه جدید، اصلاح شده یا ارتقا یافته ای از نرم افزار را در اختیار فرد قرار دهد. این ارتقا شامل هر گونه تغییر در نرم افزار اعم از افزایش سرعت، ساده شدن استفاده از نرم افزار و عملیات اضافی می شود اما اگر نرم افزار کاملاً جدید باشد و دوباره نوشته شده باشد مشمول این بند نمی گردد.

نگهداری اختیاری: بعد از اتمام دوره ضمانت فرد می تواند با پرداخت مبلغی برای یکسال دیگر از پشتیبانی فنی توسعه دهنده برخوردار گردد.

مراجع

- [1] <http://en.wikipedia.org/wiki/EULA>
- [2] http://en.wikipedia.org/wiki/Software_license_agreement
- [3] http://www.lawsmart.com/documents/software_license.shtml
- [4] SYMANTEC Software License Agreement, Annual Service Edition
- [5] ADOBE Software License Agreement

• **قوانین نظارتی¹²:** این بند مشخص می کند که این قوانین تحت قوانین کجا قرار دارد.

• **قابلیت جدا شدن¹³:** اگر بندهای از این توافقنامه توسط دادگاهی که در آن بررسی می شود نادرست اعلام گردد تنها همان بند نامعتبر است و باقی شروط و بندهای توافقنامه قابل اعمال و پیگیری باقی می ماند.

• **عناوین¹⁴:** این بند حاکی از این است که عناوین موجود در بالای توافقنامه صرفاً برای تسهیل در خواندن و تنظیم آن در نظر گرفته شده و هیچ یک از طرفین حق برداشت و تفسیری خاص از این عناوین را ندارند.

Intellectual property¹
Software License²
Software License Agreement³
License⁴
Open Source⁵
End User⁶
End User License Agreement⁷
Restrictions⁸
Fee⁹
Warranty¹⁰
Software Maintenance¹¹
Governing Law¹²
Severability¹³
Headings¹⁴